

iz njega zopet bruhnila dolenjska trma, kot prekipi kaša čez lončkov rob ter začvrči na ognjišču...

* * *

Ko se je šolsko leto bližalo koncu, je potoški Tonček zares pristopil k prvemu svetemu obhajilu. Tudi Nežika. Saj bi dekletce nikdar ne pozabilo, ako bi je gospod Primož ne pustil. Sta si bila s Tončkom pač dvojčka...

Preden je deček stopil v spovednico, se je še enkrat spomnil onega dne, ko je razred izgubil ubovega Klančarjevega Lojza in je smrt prav glasno potrkala tudi na njegovo srce. Gospod katehet ga je tudi zdaj sprejel z isto ljubeznijo in smehljajem na ustnicah kakor tistikrat. Le da je zdaj napravil nad njegovimi »zločini« križ.

Ko je dušni pastir stiške župnije napovedal prihod ljubljanskega škofa Janeza Krizostoma Pogačarja, je bilo na seznamu birmancev tudi ime Pintarčkovega Tončka. Oče je prosil za botra prijatelja iz šolskih klopi in sorodnika v devetem kolenu — Lesjakovega Jožo, gostilničarja »Pri Boltiču«. »Zakaj pa ne, takemu fantu, ki ti zvrne vrček in pol mojega piva,« se je zasmeljal krčmar, da je postal Tonček rdeč kot kuhan rak.

Potoški je bil tisto leto — poleg Nežike, ki je tudi dobila botro — najmanjši izmed vseh birmancev. Zato pa so ga Stičani še z večjim zanimanjem opazovali, kako je izbiral dobre na »štantu« pred okrašenimi vrati in jih povezane v pisano culo ponosno odnesel za botrom. Za to slovesnost, ko je moral stopiti pred samega škofa, je drugič v življenju pomeril nove hlače. Njegove noge pa so tičale v velikih, škripajočih novih čevljih. To se je postavil!

Mi smo lovci zgodaj ostali...

Potoška grapa je bila dokaj zaraščena. Komaj si stopil s ceste, že si bil v hosti. Zato ni čudno, da je bil mlinar Miha tudi lovec.

Tončka je vselej zamikala očetova puška, kadar se je ozrl manjo. Tam v hiši na tramu pod stropom je bilo njeno stalno

mesto. Mirno je visela in čakala, da jo gospodar vzame v roke in zavihiti na ramo...

A potoški mlinar ni bil lovec iz strasti, kakor se je bahal o sebi stari Blažon. Za tega so vaščani govorili, da se je zvezal s samim hudobcem in mu ta pomaga, da pade pred njegovo puško sleherna žival. Naka, Miha je imel premehko srce, da bi kar tako ubijal. Le včasih se mu je zahotelo divjačine in takrat je segel pod strop ter jo mahnil v hosto. Zlasti še, če so mu živali hodile v škodo. Malokatera mu je srečno odnesla pete, če jo je vzel na muho.

Tudi Janez je bil že dober strelec. O, pa tudi Tonček je poskusil srečo. Kadar je bil oče prav dobre volje, je migal mlajšemu sinu: »No, še ti poskusi, Tonček!« In sta šla za hlev.

Prvič se je kar tresel od pričakovanja.

»Tistole rogovilo zadeni,« mu je pokazal oče staro vrbo ob vodi.

»To pa to,« je bil koj pripravljen Tonček.

Ko je dal puško k obrazu, mu je bilo vseeno malo težko. Čudna tesnoba ga je zagrabila za srce. Kaj, če puška njega podere?! Saj je že tolikokrat slišal, da kopito strašno udari v ramo, če puške nisi vajen...

»Le trdo jo drži, da ti ne uide!« ga je učil oče.

Tonček jo je zagrabil, kot bi jo hotel zdrobiti.

»Tako, zdaj pomeri in pritisni!«

Trenutek oklevanja, nato je droben kazalec fantove desnice pritisnil na petelina. Pok je odjeknil po vsem Potoku, da so golobje prestrašeno zleteli s slemena Pintarčkovega mlina. Tončka pa je puška udarila v rame, da bi ga zares skoraj podrila. A je vendarle molče prenesel udar in žarečih oči ter v sladki omotici pogledal očeta.

Ta se je muzal: »Vidiš, vidiš! Streljati že znaš. Toda zadeti...«

Vendar se je Tončku zdelo, da je gotovo zadel rogovilo. Saj se je kar zakadilo... Pa tudi meril je pošteno: prav v muhi jo je imel.

Takoj je stekel k vrbi in gledal, kje bi našel sled.

»Tukajle je letela, tamle se je zabila v breg.«

Tonček je zardel, tako daleč od rogovile je pokazal oče.

Toda njemu verjame, čeprav bi se z Janezom ali pa s hlapcem Petrom — ta je ono zimo zamenjal Martinka — stepel do krvi, da ne drži.

»Kar potolaži se! Le kdo je že prvič zadel? Janeza je celo po tleh vrglo, veš...«

Nato mu je oče še enkrat ponudil in ga poučil, kako naj meri.

»Poook!...« in izstrelek je rogovilo temeljito opraskal, dasi v polno ni zadel. — Kaj bi dal, da bi smel še enkrat pokusiti! Tretjič bo gotovo udaril v sredo...

Toda oče je Tončka pohvalil: »Lepo, lepo! Cel lovec boš postal,« in si vrgel puško na rame. »Drugič pa spet in bolje!«

»Še enkrat mi pustite, oče!« je sina prijela želja.

»Nak, Tonček! Le navadi se, da ne boš nikoli streljal iz strasti. Veš, puška ubija. Zato ne sme nikoli vladati nad teboj, ampak ti mora služiti po pameti. Za danes je dovolj, saj si že tako kar preveč navdušen za streljanje. Pa drugič!«

Tonček je umolknil. Oče že vedo, kaj je prav!

Tako se je tudi Pintarčkov Tonček polagoma naučil prijeti puško v roke. In ko mu je nekoč dejal oče: »Zajec nam hodi v deteljo na Kovačevem lazcu. Ga greva čakati?« je bil takoj pripravljen. Seveda divji zajec ni bil domač, še manj pa rogovila ob potoku. Zato tokrat Tončku lovska sreča ni bila mila.

»Soli v žep, soli! Ta je boljša od smodnika. Potresi jo zajcu na rep, pa je tvoj,« se mu je smejal Janez, ko sta prišla z očetom prazna domov. A ko mu je oponesla zajca tudi Neža, jo je takoj spomnil, kako ga je ona tistikrat na paši ulovila z roko. Nikoli več mu ga ni omenila.

No, saj mu ni mogla. Kajti čez nekaj dni sta se oče in Tonček vrnila s krasnim dolgoušcem.

»Zdaj pa le soli na rep, Janez! Toda tako bi znala ujeti zajca vsaka baba,« je že preko dvorišča kričal Tonček bratu, ki je pravkar nakladal koleselj s polnimi vrečami. Sicer so domači hoteli na vsak način, da ga je ustrelil oče. Toda oče se ni vdal in se ni. Tonček pa še manj. Končno so morali verjeti.

»Le čakaj, Franca, za ohcet ti jih postrelim, da se bo v gmajni poznalo,« se je ustil mali lovec pred svojo sestro, da

je postala takoj rdeča. Res si je že pripravljala balo, toda o takih stvareh se ne govori tako na glas in javno kot zdajle Tonček. Stara je bila dovolj in zdelo se je, da jo je hlapec Peter upravičeno dražil, da bo ostala »za teto« pri hiši. A je še tisto leto prišel v Potok Pajkov Tone iz Vira ter prosil očeta za njeno roko.

»Le vzemi jo, če te hoče! Priden deklič je in bodi prepričan, da bo z njene strani žegen pri hiši,« ni oče prav nič branil. Naj si dekle sama izbere srečo! Tone sicer ni bil ravno najbolj varčen v vasi in oče je to hčeri tudi povedal. A da bi ji branil? Naka! Kakor si postelješ, tako boš ležala...

Tonček za svatbo sicer ni postrelil vseh zajcev v potoški hosti. Štiri pa sta z očetom le prevrnila. To ti je bila omaka! Vsi gostje so jo hvalili. — — —

Da, Tonček je bil lovec. Kako je tistikrat prekucnil lisico!

Potoška domačija je stala na samoti in tako pri gozdu, da so materine kokoši vedno hodile v zaraščeni breg. Tam so bile vsaj varne pred skobcem, ki je krožil nad dolino, dasi mu je mlinarjeva puška pokvarila že precej peres. Miha in oba njegova sinova so zaman merili nanj: vselej jo je srečno odnesel ter odplaval za vrhove, drugi dan pa se zopet vrnil. Presneto je bil previden, ropar. Troje piščet je že izginilo.

Neko dopoldne so kokoši med glasnim kokodajsanjem bežale z brega proti domačiji. Kakšen dirindaj! Še Tonček, ki je pravkar v veži snažil očetove škornje in se za kure že od svojih mladih dni ni več menil, je postal pozoren. Stopil je na prag, od tu ga je takoj zaneslo v hišo in na stol pod visečo puško. Nato še k stenski omarici, kjer je oče hranil naboje.

Kokoši so frfotale nekaj od tal po rebri. Za njimi pa je poželjivo skakala — lisica. Tako je bilo zaverovana v svoj plen, ki ga je imela tik pred smrčkom, da ni bila prav nič oprezna. Le poglej jo! Saj se kar po zadnjih nogah vrti po bregu med praprotjo, a s prednjimi in z gobcem hlasta po zraku za prestrašeno perutnino...

»Čakaj, požrešnica!« se je pripravljajl Tonček.

Rjava gozdna tetka zvitorepka je prišla za kokošmi prav do steze za hlevom. Zdaj zdaj bo v resnici zgrabila eno izmed

materinih ljubljenk — štajersko putko, ki nikoli ne zamudi z jajcem. Bog ne daj, da bi ji prav ta prišla pod zobe!

Po grapi je odjeknil strel. Lisica je zatulila in se s prestreljeno nogo ter vsa prestrašena zagnala — naravnost v potok... To je čofnilo! In Tončku se je zdelo tako zabavno. Stekel je na mostič, žival pa se je medtem skobacala iz vode ter hotela nazaj v hrib. Podrla jo je nova krogla, ki jo je pognal v rjavi kožuh drugi pritisk Tončkovega kazalca na petelina... Obležala je na porobku, kokoši pa so zopet brezskrbno uživale zlato prostost.

Da, Tonček je bil lovec in pol! Mati mu je tistikrat za boglonaj spekla troje jajc. Na masti z ocvirki. Ker ji je rešil kokoške...

Pa saj v potoku še puške ni bilo treba! Pozimi so včasih jedli zajca, ki jim je tako rekoč — sam skočil v lonec. Steza, ki je vodila s hriba, je držala naravnost pred mlinska vrata. Bila so nepobarvana in jih je — kadar je bil pri Boltiču v vasi — celo hlapec težko ločil od snega. Zajec pa ti je v temi priskakal po izhojeni gazi v dolino — le kdo bo meril sneg brez potrebe! — in jo ucvrl v diru naravnost v vrata. Tresnilo je in dolgoušec je obležal pred pragom z razbito glavo. Tonček ga je samo pobral in mu slekel kožuh... Več zajcev je tako končalo svoje življenje divje svobode. Tončku so se ubožčki smilili. Vendar toliko ljubezni ni imel do njih, da bi vrata pobarval.

* * *

Zelo rad je Tonček proti jeseni lovil tudi polhe. Pa ob delavnikih ni bilo časa. Navadno ga je čakalo delo, čim je prišel iz šole. Da, da! Fant je zalegel pri hiši že za pol hlapca.

Stiški šolarji so si izbrali nedeljski dopoldan za lov na polhe. Maša je bila zgodaj, nato do kosila dovolj časa za vse mogoče. Tako so vsaj vedeli, da je nedelja v vasi. — — —

Neko soboto je šepnil v šoli Poberetov Marko, Tončkove matere bratranca sin: »Ti, kaj bi šla jutri na polhe?«

»Zakaj pa ne! Samo da ne bo dežja,« je pritajeno odgovoril Tonček in pogledal okrog sebe, če je kdo slišal. Saj so bili